ISPITNI CENTAR

PISA2025. U CRNOJ GORI

Podgorica 2026 © Ispitni centar Crne Gore

1. Šta je PISA?

OECD-ov program za međunarodno testiranje učenika (PISA)

Šta građani treba da znaju i šta treba da budu sposobni da rade? Kao odgovor na to pitanje i na potrebu za međunarodno uporedivim dokazima o postignućima učenika, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) pokrenula je Program za međunarodno testiranje učenika (PISA) 2000. godine.

PISA je istraživanje koje se redovno sprovodi među petnaestogodišnjim učenicima širom svijeta i koje procjenjuje u kojoj mjeri su stekli ključna znanja i vještine neophodne za puno učešće u društvenom i ekonomskom životu. PISA testiranje ne ispituje samo da li učenici nakon završenog obaveznog obrazovanja mogu reprodukovati ono što su naučili; ono takođe ispituje koliko dobro učenici mogu izvesti zaključke iz onoga što su naučili i primijeniti svoje znanje u nepoznatim situacijama, kako u školi tako i van nje.

Po čemu je PISA jedinstvena?

PISA je jedinstvena zbog sljedećeg:

- **Usmjerenosti na obrazovne politike** , koja povezuje podatke o ishodima učenja učenika – uključujući njihove stavove prema učenju – sa podacima o njihovom porijeklu i ključnim faktorima koji utiču na njihovo učenje, u školi i van nje; na taj način PISA može ukazati na razlike u postignućima i identifikovati karakteristike učenika, škola i obrazovnih sistema koji postižu dobre rezultate.
- **Inovativnog koncepta kompetencija učenika** , koji se odnosi na njihovu sposobnost da primijene znanje i vještine u ključnim oblastima, te da analiziraju, zaključuju i efikasno komuniciraju dok prepoznaju, tumače i rješavaju probleme u različitim situacijama.
- **Relevantnosti za cjeloživotno učenje**, jer PISA od učenika traži da izvještavaju o svojoj motivaciji za učenje, uvjerenjima o sebi i strategijama učenja.
- **Redovnosti sprovođenja** , koja omogućava zemljama da prate svoj napredak u ostvarivanju ključnih obrazovnih ciljeva.
- **Širokom obuhvatu**, koji je u PISA 2025 uključivao 40 OECD zemalja i pridruženih članica, kao i 51 partnersku zemlju i ekonomiju.

Koje zemlje/regije učestvuju u PISA istraživanju?

Crna Gora je prvi put učestvovala na PISA testiranju 2006. godine i tada je učestvovalo 57 zemalja. U ciklusu PISA 2025 učestvovala je 91 zemlja/regija.

Tabela 1.1 - Zemlje učesnice u programu PISA 2025

Albanija	Argentina	Australija
Austrija	Azerbejdžan	Belgija
Brazil	Brunej Darusalam	B-S-J-Z (Kina)
Bugarska	**Crna Gora**	Češka
Čile	Danska	Dominikanska R.
Dušanbe (Tadžikistan)	Ekvador	Estonija
Filipini	Finska	Francuska
Grčka	Gruzija	Gvatemala
Hong Kong (Kina)	Hrvatska	Indonezija
Irska	Island	Italija
Izrael	Japan	Jermenija
Jordan	Kambodža	Kanada
Katar	Kazahstan	Kenija
Kineski Tajpej	Kipar	Kirgistan
Kolumbija	Koreja	Kosovo
Kostarika	Kurdistanska regija - Irak	Letonija
Liban	Litvanija	Luksemburg
Mađarska	Makao (Kina)	Malezija
Malta	Maroko	Mauricijus
Meksiko	Moldavija	Mongolija
Nizozemska	Njemačka	Norveška
Novi Zeland	Palestinska uprava	Paragvaj
Peru	Poljska	Portugal
Ruanda	Rumunija	Salvador
Saudijska Arabija	Singapur	SAD
Sjeverna Makedonija	Slovačka	Slovenija
Španija	Srbija	Švajcarska
Švedska	Tajland	Turska
Ujedinjeni Arapski Emirati	Ujedinjeno Kraljevstvo	Ukrajinske regije
Urugvaj	Vijetnam	Zambija

Osnovne karakteristike istraživanja PISA 2025

Sadržaj

PISA 2025 bila je usmjerena na prirodne nauke, uz čitanje, matematiku i kompjutersko rješavanje problema kao inovativnu oblast. U svakom ciklusu PISA istraživanja jedan predmet se ispituje detaljnije. U ovom ciklusu u fokusu je bila nauka.

PISA 2025 Analitički okvir daje definicije i detaljnije opise oblasti koje se testiraju:

- **Naučna pismenost** definiše se kao sposobnost učenika da se bave pitanjima povezanim s naukom i razumiju naučne ideje kao promišljeni građani, te da ih koriste za donošenje informisanih odluka.
- **Matematička pismenost** definiše se kao sposobnost učenika da matematički razmišljaju i da formulišu, primjenjuju i tumače matematiku u rješavanju problema u različitim kontekstima iz stvarnog života.
- **Čitalačka pismenost** definiše se kao sposobnost učenika da razumiju, koriste i procjenjuju tekstove te razmišljaju o njima kako bi ostvarili svoje ciljeve, i proširivali znanje, razvijali potencijale i učestvovali u društvu.
- **Učenje u digitalnom svijetu** (kompjutersko rješavanje problema) definiše se kao sposobnost učenika da učestvuju u iterativnom i samoregulisanom procesu izgradnje znanja i rješavanja problema koristeći digitalne alate i prakse.

Učenici

Na testiranju PISA 2025 učestvovalo je više od 760 000 učenika koji predstavljaju oko 333 miliona petnaestogodišnjaka iz 91 zemlje učesnice.

Učenici koji učestvuju na PISA testiranju imaju između 15 godina i 3 mjeseca i 16 godina i 2 mjeseca u trenutku testiranja. Korišćenje ove starosne grupe u različitim zemljama i kroz vrijeme omogućava da testiranje PISA dosljedno upoređuje znanja i vještine učenika rođenih iste godine koji su i dalje u školskom sistemu sa 15 godina, uprkos razlikama u njihovim obrazovnim iskustvima u školi i van nje.

U ciklusu PISA 2025 učestvovalo je 6 436 petnaestogodišnjaka rođenih 2009. godine iz 68 srednjih i osnovnih škola. Od ukupne populacije petnaestogodišnjaka učestvovalo je 93,6% učenika: 26,08% su učenici gimnazije, 52,35% učenici četvorogodišnjih programa stručne škole, 19,12% učenici trogodišnjih stručnih škola i 2,44% učenici osnovne škole. Budući da se PISA testiranje sprovodi među petnaestogodišnjacima, najveći dio uzorka činili su učenici prvog razreda srednje škole (95,94%), dok su učenici drugog razreda bili zastupljeni sa 1,62%, a devetog sa 2,41%. Od 6422 učenika 51% bili su dječaci a 49% djevojčice.

Test

Testiranje je sprovedeno na kompjuterima, pri čemu je rad na testu trajao ukupno dva sata za svakog učenika. U oblasti prirodnih nauka, matematike i čitanja primijenjen je višefazni adaptivni pristup u testiranju na kompjuteru, tako da su učenicima dodjeljivani blokovi zadataka na osnovu njihovog postignuća u prethodnim blokovima. Test zadaci bili su kombinacija pitanja višestrukog izbora i pitanja koja su od učenika zahtijevala da samostalno formulišu odgovore. Zadaci su bili organizovani u cjeline zasnovane na tekstu koji opisuje realnu životnu situaciju. Ukupno je obuhvaćeno više od 11 sati testnih

zadataka iz prirodnih nauka, čitanja, matematike i učenja u digitalnom svijetu (kompjuterskog rješavanja problema), pri čemu su različiti učenici rješavali različite kombinacije zadataka.

Upitnici

Učenici su popunjavali upitnik o sopstvenom okruženju, za čije je popunjavanje bilo potrebno oko 35 minuta. Upitnikom su prikupljene informacije o stavovima, sklonostima i uvjerenjima učenika, njihovom porodičnom okruženju, kao i o njihovim školskim i iskustvima u učenju.

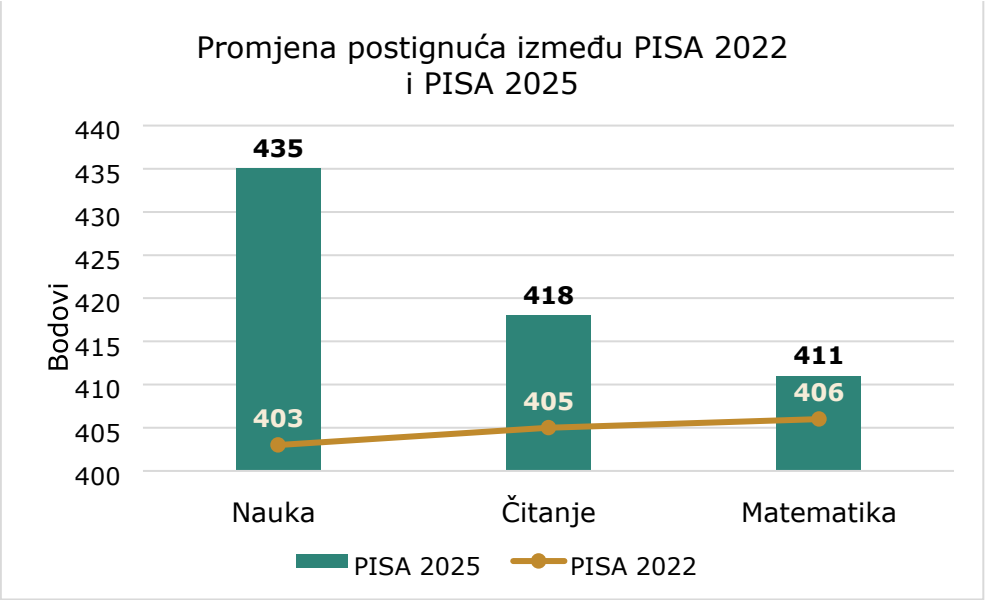
Direktori škola su popunjavali upitnik koji je obuhvatao upravljanje i organizaciju škole, kao i okruženje za učenje.

Izvori:

OECD (2026), *PISA 2025 Assessment and Analytical Framework* , PISA, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/86c36975-en.
OECD (2026), *PISA 2025 Results (Volume I): Future-Ready Students*, PISA, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/73451bc5-en.

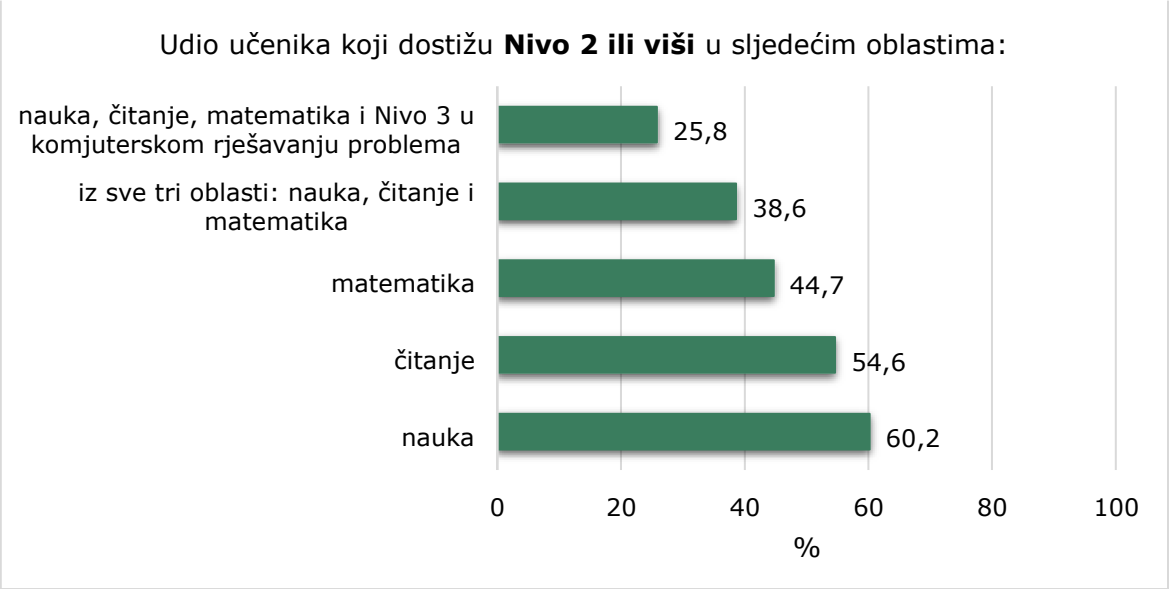

2. Ključni rezultati PISA 2025

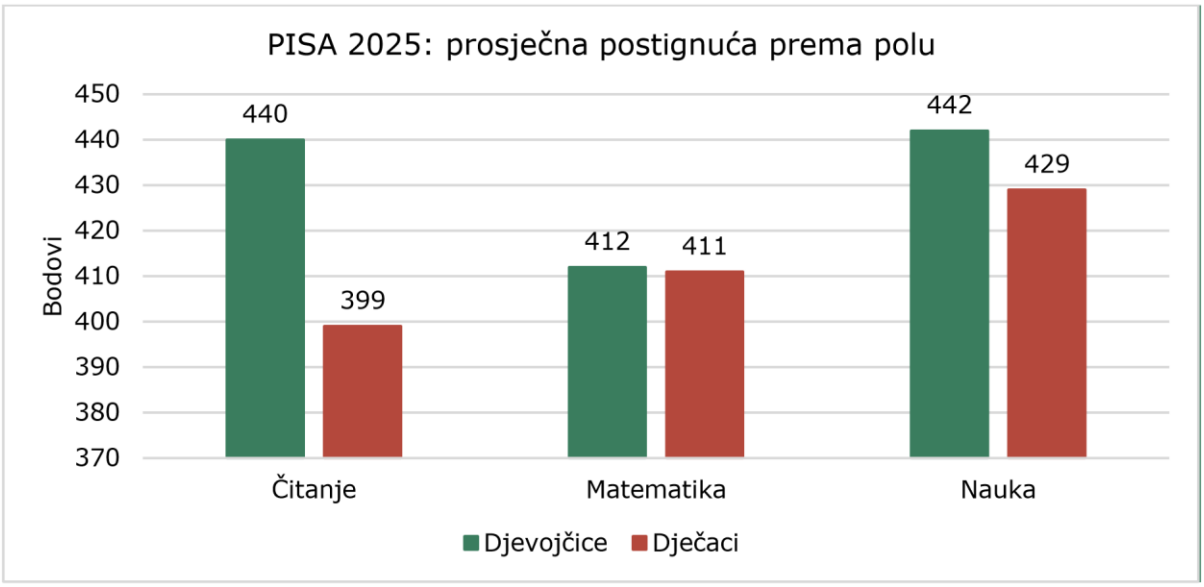
Grafikon 2.1 - Promjene postignuća između ciklusa PISA 2022 i PISA 2025

U odnosu na ciklus PISA 2022, u PISA 2025 zabilježeno je poboljšanje postignuća u sve tri ispitivane oblasti. Najizraženiji napredak ostvaren je u prirodnim naukama, u kojima je prosječni rezultat povećan za 32 boda.

Grafikon 2.2 - Udio učenika koji dostižu Nivo 2 ili viši u svim testiranim oblastima

Manje od 40% učenika postiže najmanje minimalni nivo pismenosti iz sve tri testirane oblasti. Svaki četvrti učenik pored dobrih rezultata na testu, umije da rješava probleme srednje težine pomoću kompjutera.

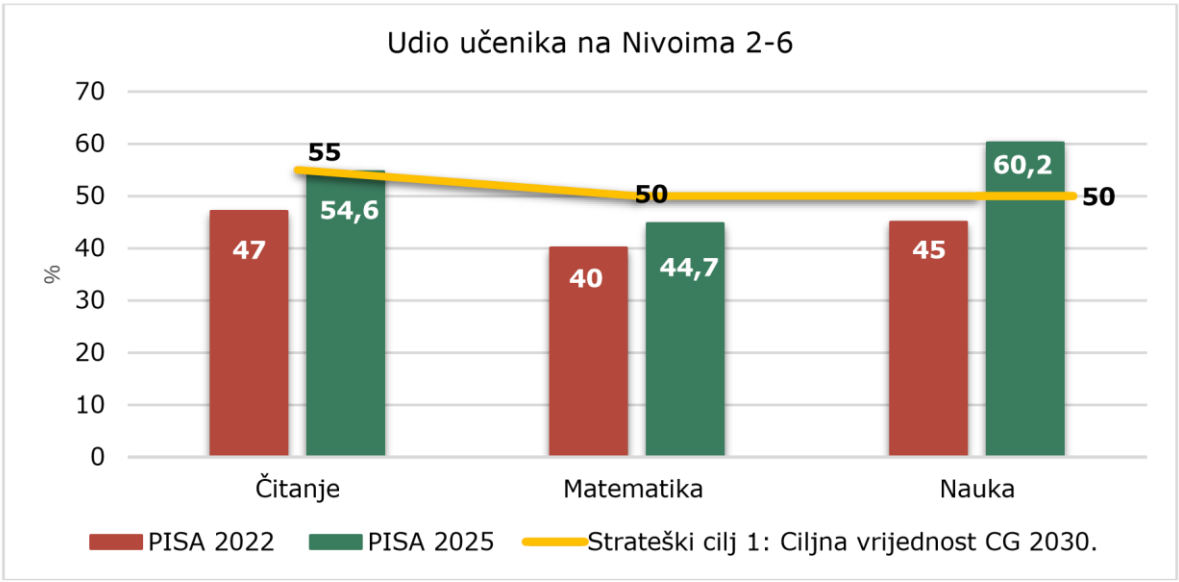

Grafikon 2.3 - Prosječna postignuća učenika prema polu

Rezultati pokazuju izraženu razliku u čitalačkoj pismenosti između djevojčica i dječaka. Djevojčice ostvaruju u prosjeku oko 30 bodova više od dječaka. Ovakav rezultat nije specifičan samo za Crnu Goru, već je prisutan u velikom broju zemalja učesnica PISA istraživanja.

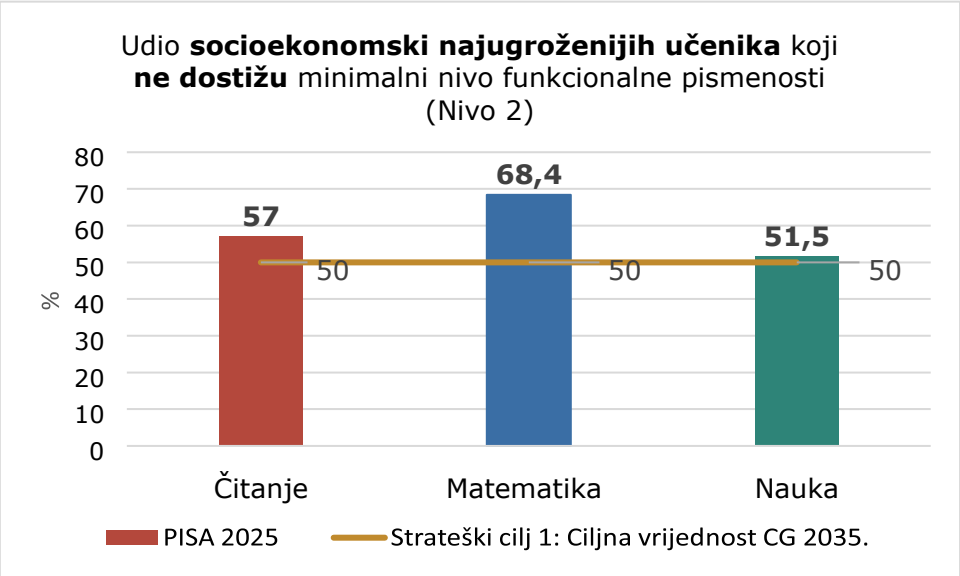
Strategija reforme obrazovanja 2025-2035 i PISA

Strategijom reforme obrazovanja predviđeno je da udio petnaestogodišnjaka koji na PISA testiranju dostižu najmanje osnovni nivo čitalačke, matematičke i naučne pismenosti iznosi 50% u matematici i nauci, odnosno 55% u čitanju. Postignuti rezultat u čitalačkoj pismenosti (54,6%) neznatno je ispod ciljne vrijednosti od 55%. U matematičkoj pismenosti ostvaren je napredak od 4,7 procentnih poena, dok je u naučnoj pismenosti ostvareni rezultat premašio ciljnu vrijednost za 10 procentnih poena.

Grafikon 2.4 - Udio učenika na nivoima 2-6 po oblastima, ciklusima PISA 2022-2025 i ciljna vrijednost za 2030. godinu

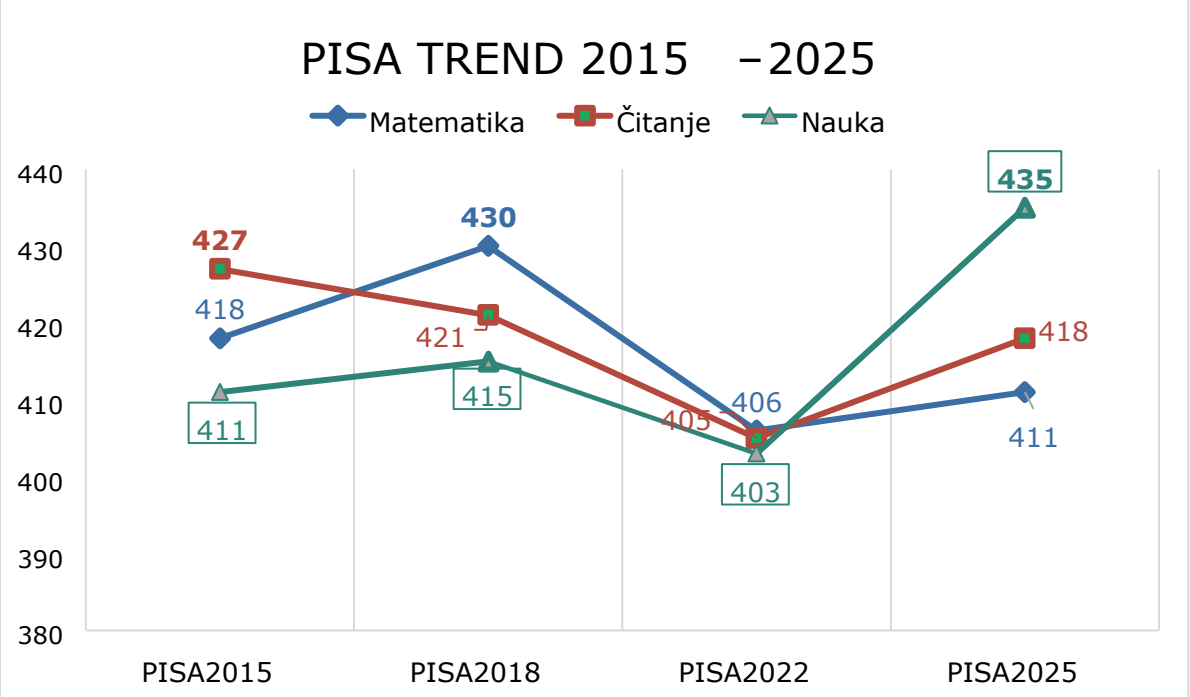
Strategijom reforme obrazovanja planirano je smanjivanje procenta učenika iz kategorije 25% socioekonomski najugroženijih koji ne postižu minimalni nivo čitalačke, naučne i matematičke pismenosti (ESCS – indeks ekonomskog, društvenog i kulturnog statusa) na 50%.

Grafikon 2.5 – Udio socioekonomski najugroženijih učenika koji ne dostižu minimalni nivo funkcionalne pismenosti (Nivo 2) i reformski cilj

U svim oblastima udio socioekonomski najugroženijih učenika koji ne dostižu osnovni nivo pismenosti veći je od strateški planirane vrijednosti od 50%. Najveće odstupanje zabilježeno je u matematičkoj pismenosti (68,4%), zatim u čitalačkoj (57%), dok je rezultat u naučnoj pismenosti (51,5%) najbliži postavljenom cilju. Ovi rezultati ukazuju na potrebu za dodatnom podrškom učenicima iz nepovoljnijeg socioekonomskog okruženja, posebno u razvoju matematičke pismenosti.

Trend u postignućima

Grafikon 2.6 - PISA trend iz testiranih oblasti u proteklih 10 godina

U periodu između ciklusa PISA 2022 i PISA 2025 zabilježen je napredak u sve tri ispitivane oblasti. Najveće poboljšanje ostvareno je u prirodnim naukama, gdje je prosječni rezultat porastao sa 403 na 435 bodova, odnosno za 32 boda. Napredak je zabilježen i u čitanju, gdje je prosječni rezultat povećan sa 405 na 418 bodova (+13 bod ova). U matematici je ostvaren skromniji napredak, sa 406 na 411 bodova (+5 bodova). Iako rezultati iz 2025. godine ukazuju na oporavak nakon pada zabilježenog u ciklusu 2022, prosječna postignuća u matematici i čitanju i dalje su niža nego u najboljim rezultatima ostvarenim u prethodnim ciklusima.

PISA 2025 – ČITANJE

Tabela 2.1 - PISA 2025: prosječna postignuća zemalja učesnica iz čitalačke pismenosti

ČITANJE	Bodovi
1. Singapur	535
2. B-S-J-Z (Kina)	527
3. Kineski Tajpej	508
4. Japan	503
5. Makao (Kina)	501
6. Koreja	501
7. Irska	501
8. Estonija	499
9. Novi Zeland	497
10. Ujedinjeno Kraljevstvo	494
11. Australija	491
12. Kanada	490
13. Sjedinjene Američke Države	489
14. Poljska	482
15. Hong Kong (Kina)	479
16. Italija	474
17. Finska	474
18. Turska	472
19. Švajcarska	470
20. Češka	468
21. Austrija	467
22. Belgija	466
23. Švedska	466
24. Njemačka	464
25. Litvanija	464
26. Portugal	462
PROSJEK	**461**
27. Danska	459
28. Francuska	457
29. Norveška	453
30. Hrvatska	453

ČITANJE	Bodovi
31. Mađarska	452
32. Španija	451
33. Slovačka Republika	448
34. Slovenija	445
35. Luksemburg	443
36. Nizozemska	441
37. Izrael	436
38. Čile	436
39. Ujedinjeni Arapski Emirati	432
40. Letonija	430
41. Katar	428
42. Brunej Darusalam	426
43. Grčka	423
44. Urugvaj	423
45. Island	422
46. Ukrajinske regije	418
47. Crna Gora	**418**
48. Kostarika	416
49. Srbija	415
50. Rumunija	413
51. Malta	412
52. Meksiko	408
53. Brazil	408
54. Albanija	408
55. Mauricijus	405
56. Moldavija	404
57. Kolumbija	399
58. Malezija	393
59. Vijetnam	392
60. Tajland	392
61. Peru	390

ČITANJE	Bodovi
62. Argentina	389
63. Saudijska Arabija	387
64. Bugarska	387
65. Kazahstan	385
66. Ekvador	385
67. Gruzija	384
68. Kipar	384
69. Mongolija	374
70. Azerbejdžan	374
71. Dušanbe (Tadžikistan)	368
72. Filipini	367
73. Salvador	366
74. Indonezija	365
75. Jordan	363
76. Sjeverna Makedonija	357
77. Paragvaj	352
78. Palestinska uprava	350
79. Jermenija	348
80. Kambodža	347
81. Dominikanska Republika	346
82. Kirgistan	344
83. Kosovo	341
84. Gvatemala	337
85. Liban	331
86. Zambija	325
87. Maroko	321
88. Kenija	320
89. Kurdistanska regija (Irak)	312
90. Ruanda	301

PISA 2025 – MATEMATIKA

Tabela 2.2 - PISA 2025: prosječna postignuća zemalja učesnica u matematici

MATEMATIKA	Bodovi
1. B-S-J-Z (Kina)	612
2. Singapur	563
3. Makao (Kina)	550
4. Kineski Tajpej	546
5. Japan	525
6. Koreja	522
7. Hong Kong (Kina)	522
8. Estonija	508
9. Švajcarska	499
10. Ujedinjeno Kraljevstvo	488
11. Kanada	485
12. Poljska	484
13. Nizozemska	483
14. Novi Zeland	480
15. Irska	480
16. Australija	478
17. Belgija	478
18. Austrija	477
19. Češka	477
20. Litvanija	471
21. Danska	470
22. Slovačka Republika	469
23. Italija	468
24. Finska	468
25. Švedska	464
PROSJEK	**463**
26. Njemačka	463
27. Sjedinjene Američke Države	463
28. Turska	462
29. Letonija	460

MATEMATIKA	Bodovi
30. Portugal	460
31. Slovenija	460
32. Mađarska	459
33. Luksemburg	458
34. Francuska	458
35. Španija	457
36. Hrvatska	455
37. Ujedinjeni Arapski Emirati	453
38. Norveška	451
39. Island	450
40. Vijetnam	443
41. Malta	439
42. Brunej Darusalam	435
43. Albanija	433
44. Izrael	433
45. Ukrajinske regije	431
46. Grčka	424
47. Katar	424
48. Azerbejdžan	422
49. Mongolija	419
50. Rumunija	419
51. Gruzija	417
52. Srbija	417
53. Kipar	416
54. Kazahstan	414
55. Crna Gora	**411**
56. Moldavija	410
57. Mauricijus	407
58. Tajland	407
59. Bugarska	405
60. Urugvaj	405

MATEMATIKA	Bodovi
61. Čile	403
62. Malezija	397
63. Saudijska Arabija	390
64. Jordan	388
65. Meksiko	388
66. Kostarika	387
67. Dušanbe (Tadžikistan)	382
68. Peru	382
69. Sjeverna Makedonija	380
70. Kolumbija	380
71. Liban	377
72. Brazil	377
73. Jermenija	376
74. Filipini	371
75. Argentina	367
76. Kambodža	366
77. Ekvador	366
78. Indonezija	364
79. Kirgistan	364
80. Maroko	355
81. Palestinska uprava	354
82. Kosovo	351
83. Salvador	346
84. Dominikanska Republika	339
85. Kurdistanska regija (Irak)	339
86. Paragvaj	334
87. Gvatemala	334
88. Kenija	326
89. Zambija	313
90. Ruanda	312

PISA 2025 - NAUKA – glavna oblast

Tabela 2.3 - PISA 2025: prosječna postignuća zemalja učesnica u prirodnim naukama

NAUKA	Bodovi
1. B-S-J-Z (Kina)	597
2. Singapur	560
3. Makao (Kina)	541
4. Kineski Tajpej	540
5. Japan	538
6. Estonija	527
7. Koreja	526
8. Ujedinjeno Kraljevstvo	511
9. Kanada	510
10. Novi Zeland	509
11. Australija	509
12. Finska	504
13. Sjedinjene Američke Države	502
14. Švajcarska	501
15. Irska	500
16. Hong Kong (Kina)	497
17. Austrija	497
18. Poljska	495
19. Turska	494
20. Češka	490
21. Litvanija	488
22. Belgija	488
23. Njemačka	485
24. Švedska	485
25. Nizozemska	485
26. Francuska	484
27. Slovenija	484
28. Italija	483
PROSJEK	**482**
29. Portugal	482
30. Mađarska	480
31. Španija	477
32. Hrvatska	476
33. Danska	476
34. Slovačka Republika	475
35. Luksemburg	474
36. Norveška	470
37. Letonija	468
38. Ujedinjeni Arapski Emirati	458
39. Vijetnam	457
40. Malta	453
41. Ukrajinske regije	448
42. Urugvaj	445
43. Katar	444
44. Čile	443
45. Izrael	442
46. Island	441
47. Brunej Darusalam	440
48. Mauricijus	438
49. Crna Gora	**435**
50. Grčka	435
51. Albanija	435
52. Tajland	432
53. Srbija	429
54. Rumunija	425
55. Mongolija	424
56. Kostarika	424
57. Gruzija	422
58. Moldavija	422
59. Bugarska	421
60. Kazahstan	420
61. Malezija	419
62. Kipar	416
63. Kolumbija	414
64. Saudijska Arabija	413
65. Meksiko	413
66. Brazil	409
67. Azerbejdžan	409
68. Jordan	407
69. Peru	406
70. Argentina	393
71. Ekvador	393
72. Indonezija	389
73. Salvador	385
74. Kambodža	382
75. Sjeverna Makedonija	378
76. Filipini	373
77. Liban	372
78. Jermenija	369
79. Kirgistan	363
80. Dominikanska Republika	361
81. Palestinska uprava	359
82. Maroko	358
83. Kosovo	357
84. Paragvaj	355
85. Kurdistanska regija (Irak)	352
86. Gvatemala	351
87. Zambija	338
88. Kenija	335
89. Dušanbe (Tadžikistan)	334
90. Ruanda	317

PISA 2025 – inovativna oblast Kompjutersko rješavanje problema (učenje u digitalnom svijetu)

Tabela 2.4 - PISA 2025: prosječna postignuća zemalja učesnica iz kompjuterskog rješavanja problema[1]

Rješavanja problema na kompjuteru	Bodovi
1. Makao (Kina)	571
2. Singapur	564
3. B-S-J-Z (Kina)	560
4. Japan	557
5. Kineski Tajpej	551
6. Hong Kong (Kina)	546
7. Estonija	541
8. Koreja	539
9. Australija	532
10. Novi Zeland	531
11. Kanada	525
12. Ujedinjeno Kraljevstvo	523
13. Švajcarska	520
14. Češka	516
15. Sjedinjene Američke Države	514
16. Litvanija	512
17. Irska	512
18. Austrija	510
19. Letonija	507
20. Poljska	507
21. Finska	507
22. Belgija	506
23. Nizozemska	506
24. Luksemburg	505
25. Danska	505
26. Švedska	503
27. Portugal	501
PROSJEK	**500**

Rješavanja problema na kompjuteru	Bodovi
28. Španija	499
29. Francuska	498
30. Brunej Darusalam	497
31. Njemačka	497
32. Slovačka Republika	497
33. Mađarska	495
34. Norveška	491
35. Italija	490
36. Island	490
37. Slovenija	486
38. Malezija	484
39. Ukrajinske regije	478
40. Tajland	476
41. Ujedinjeni Arapski Emirati	474
42. Turska	473
43. Čile	468
44. Malta	465
45. Hrvatska	464
46. Urugvaj	462
47. Vijetnam	461
48. Grčka	461
49. Katar	461
50. Kostarika	455
51. Meksiko	453
52. Moldavija	452
53. Kazahstan	449
54. Izrael	444
55. Mongolija	443
56. Rumunija	442

Rješavanja problema na kompjuteru	Bodovi
57. Srbija	438
58. Albanija	437
59. Peru	437
60. Filipini	435
61. Kipar	432
62. Kolumbija	430
63. Indonezija	427
64. Saudijska Arabija	426
65. Bugarska	425
66. Crna Gora	**423**
67. Ekvador	422
68. Gruzija	412
69. ordan	408
70. Brazil	406
71. Argentina	403
72. Salvador	402
73. Palestinska uprava	394
74. Sjeverna Makedonija	389
75. Azerbejdžan	388
76. Kirgistan	388
77. Dominikanska Republika	379
78. Maroko	374
79. Gvatemala	370
80. Kosovo	359
81. Liban	358
82. Jermenija	355
83. Paragvaj	352
84. Kenija	278

[1] Pet zemalja učesnica sprovelo je PISA testiranje na papiru, zbog čega njihovi rezultati nijesu uključeni u analize interaktivnih zadataka.